

žena in starejši sin. To je bilo prijetno, blaženo svidenje. Po tolikih stiskah in duševnem ter telesnem trpljenju kar naenkrat spet doma v družini, kar naenkrat spet človek! Sedli smo h kosilu, si pripovedovali, pa nismo vedeli prav, kje začeti in kaj povedati najprej. Spet sem imel domač kruh in domačo hrano. Kruh sem poljubil, preden sem prvi košček nesel v usta.

Popoldne sva z ženo že tekala po mestu in obveščala svojce tistih, ki so prišli s transportom, pa so še čakali v vojašnici. Dva tedna sem nato obiskoval družine tovarišev internirancev in jim pojasnjeval razmere v Gonarsu. Že prvo popoldne so prišli nekateri k meni na dom: Cirmanova žena s sinkom, žena slikarja Draga Vidmarja s hčerjo in starši dvojčkov Suknaičev, benjaminčkov mladinske barake. Vsak dan so se nato oglašali svojci drugih tovarišev iz Ljubljane in okolice. Takoj sem nastopil spet službo in se zahvalil načelniku dr. Lovru Sušniku, ki je veliko pripomogel, da sem se vrnil domov.

Vojno sodišče

Mislil sem, da sem prost, a formalno še nisem bil prost. Čez nekaj tednov sta prišla pome dva karabinjerja in me od-

vedla pred vojno sodišče (Tribunale Militare di Guerra), kjer je preiskovalni sodnik kapetan Ravella vodil razpravo o tožbi policije, ki me je obtoževala protidržavne propagande in udeležbe pri prevratnem združenju. S svojo šepavo italijanščino in s pomočjo nekega pravnika Slovenca, ki je gladko govoril italijansko, sem pripovedoval, da imam kot muzejski sodelavec navado iz lastnega zanimanja registrirati izredne dogodke v javnosti brez namena, da bi to uporabil v kakršnokoli propagando in brez zveze s kakršnimkoli združenjem. Konec septembra sem nato prejel oprostilno sodbo v italijanščini: »V imenu njegovega veličanstva Viktorja Emanuela III., po milosti božji in volji naroda kralja Italije in Albanije, cesarja Etiopije...« Najprej je navedena obtožba, potem ugotovitve, da je bil utemeljen sum policije, vendar ni dokazov o prevratni propagandi in je upoštevanja vredno obtožbeno zasebno, diletantsko zanimanje za dogodke ob racijah brez zveze s kakim protidržavnim združenjem. Na koncu je sklep, naj se proti obtožencu ne postopa. Hkrati s razsodbo mi je sodišče vrnilo fotoaparat in razvit film z zadevnim posnetkom, ki me je stal dobre tri mesece različnih zaporov in internacije v Gonarsu.

Francè Planina

POJASNILO

V predzadnjih Loških razgledih XXIII (1976), ki so izredno bogati, je tudi Prispevek h kroniki Škofje Loke. V njem na str. 402 ob 22. juliju 1976 beremo, da je recital o dražgoških dogodkih pripravil Janez Vrhunc. To pa ni povsem točno. Če se že omenja ime pripravjalca oz. izvajalca kakega dela, potem prosim, da to popravite oz. dopolnite takole:

Recital za to proslavo sem na željo organizatorjev že več kot dva meseca pred izvajanjem napisal podpisani. Seveda je bilo treba marsikaj predelati, izpiliti, dodati, še več pa izpustiti, vendar sem avtor jaz. Režiser Janez Vrhunc pa je tekst res precej predelal (ob raznih zapletih) in s pomočjo Zdenka Furlana celotno prireditev režiral in vodil.

Naj ob tem povem, da sem se pri tem posluževal svojih zgodovinskih dognanj,

seveda pa, zaradi simbolike in umetniške moči, Prešernovih, Cankarjevih, Župančičevih, Kajuhovih in Borovih del. Vendar pa sem ves vezni tekst napisal sam in pri tem prvič objavil nekaj svojih verzov. Da ne bi kdo o tem podvomil, jih nekaj citiram:

»Vsem, ki so v trdo orali, / vsem, ki niso se z bali dvigniti svojih pesti!« Ali: »Skloni se človek, k zemlji dobrotni, / da čut'l utripe dobrotnih boš src.« Ali pa: »Pa kmetom upornim se v duhu pridruži, / ki »Pravdo so staro« pisali s krvjo!« Pa proti koncu: »Jaz in vsi novi Jerneji v naši domovini smo že tudi prihodnost...« in tako naprej in podobno. Glede tega sem protestiral tudi v Glasu, ki je potem prinesel popravek. Saj je bilo kar čudno, da je bil v Glasu kot avtor recitala potem imenovan drugi, če-

tudi je pred proslavo povsod, tudi v Glasu pisalo, kdo ga piše. Tako tudi v Glasu 18. 6. 1976.

Kaže, da se je avtor Prispevka... pri citiranju pisca scenarija naslonil le na vest v Glasu, ki je bila objavljena 27. 7. 1976. Ob tem pa je bilo spregledano, da je bilo tudi v Delu 23. 7. 1976 zelo jasno napisano, da je bil na proslavi v

Dražgošah izveden »recital znanega partizanskega pisatelja in avtorja knjige o dražgoški bitki Ivana Jana«.

To sem čutil za potrebno napisati, kajti v pripravo in delo scenarija sem vložil preveč takega truda, ki je izraz osebne prizadetosti.

Ivan Jan